

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Co-funded by
the European Union

**Specijalizirani trening upotrebom
naprednih tehnologija
za osposobljavanje i specijalizaciju
stručnjaka u području odgoja,
obrazovanja i skrbi djece
predškolske dobi**

MODUL IV.2.1

**Inventar rane dječje razvojne dobi:
Korisnički priručnik za Portage**

Nastavnica

Dra. María del Camino Escolar Llamazares
Department of Health Sciences
University of Burgos, Spain

e-EarlyCare-T

Sadržaj

I. UVOD	4
II. CILJEVI	5
III. SADRŽAJ SPECIFIČAN ZA TEMU	5
1. MATERIJALI SADRŽANI U SKALI	5
1.1. Korisnički priručnik	5
1.2. Tablica za promatranje i planiranje (TOP)	5
1.3. Skup aktivnosti i interakcija	10
1.4. Pomoćni materijal	12
1.4.1. <i>Obrazac za tjedno planiranje (Obrazac 2)</i>	12
1.4.2. <i>Dokument za planiranje odnosa između djeteta i obitelji (Obrazac 1)</i>	16
1.4.3. <i>Plakat NPG</i>	16
1.4.4. <i>Grupni obrazac (GSF)</i>	16
2. VJEŠTINE MJERENE NOVIM PORTAGE VODIČEM	18
2.1. Komunikacija/jezik/pismenost	20
2.2. Socio-emocionalni razvoj	21
2.3. Istraživanje/pristupi učenju	21
2.4. Svjesna motorička aktivnost	21
2.5. Senzorna organizacija	22
3. REZULTATI KOJI SE MOGU POSTIĆI	22
4. LITERATURA	23

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

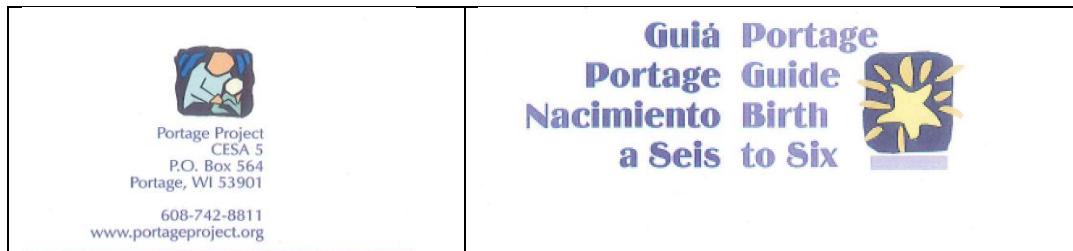
„Projekt e-EarlyCare-T (“Specialized and updated training on supporting advanced technologies for early childhood education and care professionals and graduates”), broj 2021-1-ES01-KA220-SCH-000032661, je sufinanciran sredstvima Europske komisije iz Erasmus+ programa, ključne aktivnosti KA220 Strateško partnerstvo u području odgoja i općeg obrazovanja. Sadržaj ove publikacije odražava isključivo stavove autora. Europska komisija i Španjolski institut za internacionalizaciju obrazovanja (Spanish Service for the Internationalization of Education) (SEPIE) se ne smatraju odgovornim za bilo kakvu uporabu informacija sadržanih u njoj.

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

I. Uvod

Korisnički priručnik Portage (engl. New Portage Guide - NPG) (2006). Projekt Wisconsin Portage.

Instrument procjene razvoja, sadrži ciljeve koji se temelje na obrascima normalnog rasta i razvoja. Omogućuje provođenje procesa evaluacije kroz promatranje od rođenja do 6 godina.

Komponente New Portage Guide (NPG) uključuju detaljnu metodu za:

- prikupljanje informacija temeljnim promatranjem,
- planiranje individualizirane strategije poučavanja,
- evidentiranje napretka i
- razmjenjivanje informacija s obiteljima.

Dobni rasponi obuhvaćeni NPG-om uključuju:

DJETINJSTVO (BEBA/DIJETE):

- Rano djetinjstvo, od rođenja do 9 mjeseci
- Dob pokretne djece, 9 do 18 mjeseci
- Dijete, 18 do 36 mjeseci

PREDŠKOLSKI:

- Tri do četiri godine
- Četiri do pet godina
- Pet do šest godina

Dobni raspon označava približnu dob u kojoj većina djece pokazuje da su postigla navedene ciljeve. Svako dijete napreduje vlastitim tempom razvoja. Mnoga djeca mogu razviti vještine redosljedom kojim je naveden. Druga djeca, međutim, mogu preskočiti ciljeve i nastaviti nepredvidivo ili u nekim slučajevima možda nisu postigla određene ciljeve u svojoj dobi. Svaki dobni raspon označen je bojama i svaki dobni raspon uključuje svih pet područja razvoja (Larson i sur., 2006.).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

II. Ciljevi

Saznati kako funkcionira New Portage Guide i njegova praktična primjenu u kontekstu rane intervencije.

III. Sadržaj specifičan za temu

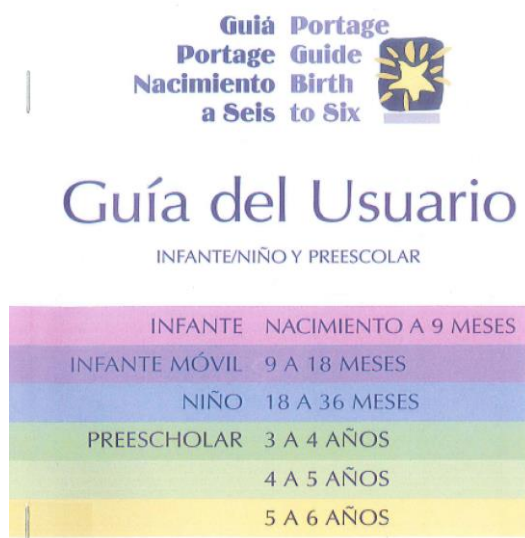
1. MATERIJALI SADRŽANI U NPG

1.1. Korisnički priručnik

Korisnički priručnik (Slika 1) daje pregled materijala i njihovu organizaciju, detaljno opisuje pojedine komponente NPG-a i daje potpune upute za korištenje NPG-a. Osim toga, opisuje proces planiranja kroz promatranje, podjelu skupa aktivnosti i rutina po bojama te sudjelovanje roditelja u procesu planiranja (Larson i sur., 2006.).

Slika 1

Naslovnica korisničkog priručnika

1.2. Tablica za promatranje i planiranje (TOP)

Tablica promatranja i planiranja (TOP) omogućuje promatranje djece kroz pet područja razvoja (navedeno kasnije u točki 2).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 2

Naslovnica tablice za promatranje i planiranje

The image shows the cover of a 'Guía Portage' (Portage Guide) form. At the top right, it says 'Guía Portage Portage Guide Nacimiento Birth a Seis to Six' with a logo. Below that, it reads 'TABLA DE OBSERVACIÓN Y PLANIFICACIÓN TOP' and 'Preescolar'. A table on the right lists age groups: NIÑO (18 A 36 MESES), PREESCOLAR (3 A 4 AÑOS, 4 A 5 AÑOS, 5 A 6 AÑOS). The form includes fields for 'Nombre del Niño', 'Fecha de Nacimiento (de Niño)', 'Nombre del Cuidador/Maestro', 'Nombre del Ayudante/Maestro', and 'Año del Programa'. There is also a circular seal on the right side.

TOP je podijeljen u dvije dobne skupine:

- TOP beba-dijete. Ovaj raspon obuhvaća dob od rođenja do treće godine i uključuje raspon od 3 do 4 godine za djecu koja su prema svojoj razvojnoj funkciji iznad 36 mjeseci života.
- TOP Predškolsko dijete. Ovaj raspon obuhvaća dob od 3 do 6 godina i uključuje raspon od 18 do 36 mjeseci za onu djecu koja su prema svojoj razvojnoj funkciji ispod 3 godine starosti.

Tablica promatranja i planiranja osmišljena je za prikupljanje informacija o razvoju svakog djeteta. Podaci o procjeni, prikupljeni sustavnim promatranjem djece tijekom uobičajenih aktivnosti, koriste se za tjedno planiranje i za dodavanje potrebnih podataka u izvješće (Larson i sur., 2006.).

Za popunjavanje TOP-a potrebno je na naslovnici upisati ime i datum rođenja djeteta (slika 2), budući da TOP obrazac može služiti kao evidencija tijekom različitih godina. Naslovnica ima različita polja za upis stručnjaka i godine u kojoj je program završen (Larson i sur., 2006.).

Dobro je upoznati se s razvojnim prekretnicama (Slika 3) različitih područja razvoja za različite dobne skupine. Upoznavanjem s indikatorima bit će lakše uočiti sposobnosti pojedine djece. Razvojne prekretnice nalaze se s lijeve strane i numerirane su uzastopno na svakom listu s naznačenim rasponom dobi (Larson i sur., 2006.).

Slika 3

Primjer pokazatelja razvoja

Tabla de Observación y Planificación (TOP)

Comunicación/Lenguaje/Lectoescritura

CLAVE:
 Siempre o constantemente (✓)
 Ocasionalmente (O)
 No puede, no observado (N)
 Marca fecha y clave

Área	Aspectos a Considerar	OBSERVATION	
		Fechas	Clave
Comunicación	1 Indica necesidades con palabras, sonidos o gestos: ir al baño, hambre, dolor	1	
		2	
		3	
		4	
Habla y Lenguaje	2 Utiliza vocabulario de tamaño (grande, chico, pequeño) para describir cosas	1	
		2	
		3	
		4	
Habla y Lenguaje	3 Se ríe de acciones o comentarios graciosos	1	
		2	
		3	
		4	
Habla y Lenguaje	4 Utiliza frases de dos o tres palabras	1	
		2	
		3	
		4	
Habla y Lenguaje	5 Utiliza cerca de 50 palabras o signos del lenguaje de señas	1	
		2	
		3	
		4	
Habla y Lenguaje	6 Utiliza punteros regulares	1	
		2	
		3	
		4	

Comentarios:

Niño 18 a 36 Meses

Svaka razvojna prekretnica ima odjeljak *Stvari koje treba uzeti u obzir* (slika 3) što olakšava profesionalcu rane intervencije uočavanje razvojnih poteškoća kako bi stekao uvid u dijete i izgadio odnose. Kod za bodovanje i stupac s datumom promatranja nalaze se na desnoj strani (Slika 4). Područja razvoja označena su na lijevoj strani stranice i odvojena su obojenim trakama i razmacima (Slika 3) (Larson i sur., 2006.) .

Slika 4

Šifre bodova i datum promatranja

CLAVE:
 Siempre o constantemente (✓)
 Ocasionalmente (O)
 No puede, no observado (N)
 Marca fecha y clave

Aprender	OBSERVATION	
	Fechas	Clave
Está desarrollando comunicar sus palabras habladas.	1	
	2	
	3	
	4	

Započnite evaluacijsko promatranje koristeći dobni raspon koji je otprilike godinu dana ispod kronološke dobi djeteta ili djece u skupini. Na primjer, ako ste s djetetom ili grupom djece između 18 i 36 mjeseci, počnite ih promatrati u rasponu od 9 do 18 mjeseci. Ovaj proces osigurava da dijete može izvesti sve ranije navedene vještine. Osim toga, polazeći od vještina koje dijete sigurno može postići, evaluacija započinje s pozitivnim rezultatima, što potiče dijete, njegove roditelje, ali i stručnjake. Kao što će razvoj neke djece biti u nižem rasponu (od rođenja do 9 mjeseci), s druge strane neki će biti u rasponu od 3 do 4 godine. TOP daje fleksibilnost kretanja kroz dobne raspone u svakom području razvoja za svako dijete (Larson i sur., 2006.) .

Prilikom ocjenjivanja liste promatranja, treba koristiti kod za promatranje ili ključ koji se nalazi u gornjem desnom uglu TOP-a (Slika 4).

Ove bilješke mogu se napraviti tijekom promatranja djece u njihovom prirodnom okruženju, sudjelujući u pojedinačnim, grupnim ili uobičajenim aktivnostima igre. Često se možete dogovoriti u okruženju ili olakšati djetetovo sudjelovanje u aktivnostima ili rutinama koje omogućuju promatranje više od jednog pokazatelja. Važno je ne obilježiti stavku sa $\checkmark$, sve dok profesionalac sam ili zajedno s obitelji nije siguran da je dijete postiglo zadatak. Ako niste sigurni, najbolje je ocijeniti stavku O ili N i pružiti djetetu dodatne prilike da vježba (Larson i sur., 2006.) .

Datum opažanja upisuje se u stupac Datum promatranja (Slika 4), uz stavku evaluacije. Postoje četiri mogućnosti za bilježenje opažanja tijekom programske godine. Uputno je koristiti olovku različite boje za svako razdoblje kako bi se olakšao pregled podataka (Larson i sur., 2006.) .

Na dnu svake stranice za ocjenjivanje nalazi se prostor za komentare (Slika 3) u koji možete zapisati informacije specifične za stavku procjene ili djetetovo postignuće ili dodatne informacije. Na primjer, ispišite slova koja dijete može prepoznati. Kada je stavka ocijenjena s "O", prostor se može iskoristiti za pisanje detaljne bilješke o opažanju, uz obvezu upisa datuma (Larson i sur., 2006) .

Dijete se može promatrati i ocjenjivati u svakom području razvoja najprikladnijim redoslijedom. Međutim, za početnu procjenu preporučljivo je započeti s motoričkim područjem, budući da su motoričke aktivnosti lakše za promatranje. To će olakšati proces promatranja/procjene. Tijekom početnog promatranja procjenjuju se sposobnosti djeteta, počevši od bilo kojeg područja razvoja dok dijete ne dosegne barem 75%, odnosno tri četvrtine sposobnosti, unutar područja razvoja koje se procjenjuje. Ako ocijenite znakom $\checkmark$ posljednji pokazatelj razvoja u određenom području razvoja dobnog raspona, prelazite na sljedeći dobni raspon za to područje razvoja i nastavljate procjenu. (Larson i sur., 2006) .

Procjenu treba završiti kada dijete nije u stanju savladati barem 50% vještina (rezultati "O" ili "N") unutar dobnog raspona za to područje razvoja. Vjerojatna je pretpostavka da ukoliko dijete ne može dostići ove pokazatelje, neće moći ni pokazatelje višeg dobnog raspona. Moguće je da će gornja granica sposobnosti koje dijete postiže varirati u svim područjima razvoja. Primjerice, četverogodišnje dijete

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

može dosljedno svladati pokazatelje u dobnom rasponu od 4 do 5 godina za komunikaciju, senzornu organizaciju i socio-emocionalni razvoj, a istodobno ne uspijeva postići niti jedan od pokazatelja dobno raspona od 5 do 6 godina. Međutim, ovo dijete može dosljedno ostvariti većinu pokazatelja u dobnom rasponu od 5 do 6 godina za svjesnu (namjernu) motoričku aktivnost i istraživanje/načina učenja. Ovaj proces pomaže spoznati način učenja svakog djeteta i predlaže područja za stjecanja novog učenja. (Slika 5) (Larson i sur., 2006.) .

Slika 5

Dovršen primjer TOP-a

Tabla de Observación y Planificación (TOP)

Desarrollo Socio-Emocional

CLAVE:
Siempre o constantemente (✓)
Ocasionalmente (O)
No puede, no observado (N)
Marca fecha y clave

Área	Aspectos a Considerar	OBSERVATION	
		Fechas	Clave
Relaciones	10 Algunas veces resuelve problemas con sus compañeros, sin agresión física, con apoyo de adultos. Ella dependerá más en gritos que en golpes para hacerse entender. Ayuda al niño a usar otras opciones: persuasión, negociación, sustitución.	1 10-11-06	O
		2	
		3	
		4	
Respuesta Emocional	11 Maneja respuestas emocionales con apoyo de adultos. Los adultos pueden darle a los niños el lenguaje para sus sentimientos difíciles y ofrecer estrategias para arreglarlos dichos sentimientos.	1 10-11-06	N
		2	
		3	
		4	
	12 Prueba experiencias nuevas intencionalmente. La confianza y seguridad desarrollada por medio de relaciones significativas con otros permite al niño tener el coraje para probar cosas nuevas.	1 9-30-06	✓
		2	
		3	
		4	
	13 Trabaja solo en alguna tarea por 15 a 20 minutos. El niño puede ocuparse en actividades auto-elegidas por períodos de tiempo más largos.	1 9-30-06	O
		2	
		3	
		4	
Interacciones con Otros	14 Habla sobre tener amigos. A esta edad los niños comienzan a encontrar a la gente fuera de la familia más interesante; tu interés promoverá nuevas relaciones.	1 9-30-06	O
		2	
		3	
		4	
	15 Habla ocasionalmente acerca de sus propios sentimientos o de los de otros. Están comenzando a tener las palabras para hablar acerca de pensamientos emocionales más complejos. Tú le ayudas a construir entendimiento de cuestiones emocionales complejas cuando hablas acerca de los sentimientos que ves que el niño está expresando.	1 10-11-06	✓
		2	
		3	
		4	

4 a 5 Años

Tabla de Observación y Planificación (TOP)

Desarrollo Socio-Emocional

CLAVE:
Siempre o constantemente (✓)
Ocasionalmente (O)
No puede, no observado (N)
Marca fecha y clave

Área	Aspectos a Considerar	OBSERVATION	
		Fechas	Clave
Desarrollo del Juego Social	16 Participa en juegos de fantasía con 3 ó 4 niños por periodos largos. Florece el juego de fantasía con otros. Los niños comparten ideas entusiasmadamente y usan su imaginación en el juego.	1 10-23-06	O
		2	
		3	
		4	
Auto-Expresión Creativa	17 Toma turnos y entiende la necesidad de compartir. Ella puede esperar su turno pacientemente en la mesa de juego y no necesita recordatorios para compartir materiales con otros niños.	1 10-23-06	O
		2	
		3	
		4	
	18 Responde a la música con movimientos más complejos. Los niños conocen las palabras de las canciones y son capaces de coordinar el canto con una secuencia de acciones o movimientos.	1 9-30-06	
		2	
		3	
		4	
	19 Dibuja imágenes sencillas y fáciles de reconocer o utiliza objetos pequeños o herramientas para crear cosas. Al inicio de un proyecto el niño no sabe que es lo que él va a crear. El lo dará un nombre al final.	1 10-11-06	
		2	
		3	
		4	

Comentarios:

Traba procijeniti sva područja razvoja kako bi se dobila slika pokazatelja razvoja koje dijete dosljedno ostvaruje, prekretnica koje dijete povremeno izvodi i razvojnih prekretnica koje dijete još ne postiže. Te informacije su osnovne i koriste se za

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

planiranje aktivnosti i interakcija koje će unaprijediti razvoj svakog pojedinog djeteta (Larson i sur., 2006.) .

Isto tako, važno je da stručnjaci za ranu intervenciju razgovaraju sa roditeljima kako bi mogli podijeliti svoje viđenje razvoja djeteta. Na temelju dobivenih informacija može se započeti s dokumentom Planiranje odnosa između djeteta i obitelji. Roditelji će uz stručnjaka za ranu intervenciju imati priliku postaviti ciljeve i razviti individualni plan za svoje dijete. Ovaj proces uključuje razmjenu zapažanja o djetetovim jačim stranama u svakom području razvoja (Larson i sur., 2006.) .

Promatranje i prikupljanje podataka je kontinuirani proces u programima rane intervencije. Svaki program će uspostaviti određena razdoblja promatranja za prikupljanje podataka pomoću TOP-a (jesen, zima, proljeće i ljeto) (Larson i sur., 2006.) .

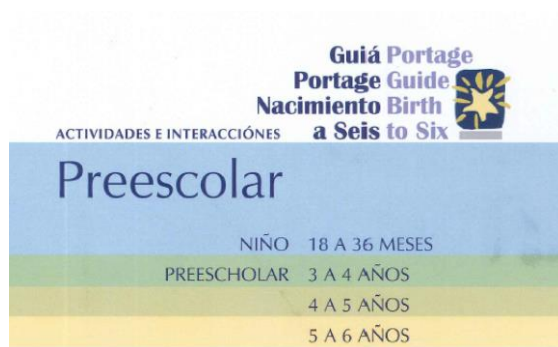
Kada se drugo i treće promatranje provode unutar godišnjeg programa, evaluacija počinje sa prethodno registriranim posljednjim bilješkama "O" i "N", a uspostavljanjem napretka svakog djeteta bilješka prelazi u ✓ kada dijete izvodi vještinu u tom trenutku. Stavke u kojima dijete ima više bilješki "O" i "N" nego ✓ (50%) postat će pokazatelji razvoja na kojima će se raditi u daljnjem planiranju i individualnom pristupu (Larson i sur., 2006.) .

1.3. Skup aktivnosti i interakcija

Skup aktivnosti i interakcija dva su pripručnika koja odgovaraju TOP-u novorođenčad/djeca, a drugi TOP-u za predškolsku dob (slika 6).

Slika 6

Naslovnica pripručnika Aktivnosti i interakcije

Proces procjene pruža okvir za razvoj djeteta, a aktivnosti i interakcije nude stručnjaku za ranu skrb inovativne ideje, aktivnosti i strategije za usavršavanje vještina kroz dnevnu rutinu koja se može proširiti i individualizirati prema mjestu intervencije i stilu stručnjaka (Larson et al., 2006). Ove ideje mogu se uključiti u tjedne planove.

Listovi Aktivnosti i Interakcije organizirani su na potpuno isti način kao i TOP. Šest dobno specifičnih skupina razlikuju se po boji: od rođenja do 9 mjeseci, od 9 do

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

18 mjeseci, od 18 do 36 mjeseci, od 3 do 4 godine, od 4 do 5 godina, od 5 do 6 godina. Kao što je spomenuto, jedan spiralno uvezani priručnik odnosi se na dojenčad/malu djecu a drugi na predškolsku djecu (Larson i sur., 2006.).

Svaka aktivnost u priručniku je numerirana i označena bojama kako bi odgovarala pokazateljima razvoja navedenim u TOP-u.

Primjerice, ako odlučite raditi s djetetom na stavci 1 u dobi od 18 do 36 mjeseci, možemo se pozicionirati u odjeljak priručnika - Listovi aktivnosti i interakcije i pronaći aktivnost za stavku 1. Na vrhu svakog lista je naziv područja koje treba razvijati, vještine i pokazatelj te odgovarajući broj. Na dnu lista nalazi se legenda s bojom i dobnim rasponom (Larson i sur., 2006.).

Slika 7

Uzorak lista aktivnosti i interakcija

Comunicación/ Lenguaje/ Lectoescritura

Área Del Desarrollo: Comunicación

1 INDICA NECESIDADES CON PALABRAS, SONIDOS O GESTOS: IR AL BAÑO, HAMBRE, DOLOR

¿Por Qué Es Importante Esto?

A esta edad, el niño debe de comunicarse a través de modos más efectivos que por llorar. Al manifestar sus necesidades a través de palabras, sonidos o gestos, el niño aprende el poder de comunicación y la manera en que le afecta directamente.

Actividades Interactivas:

Reforzando: Todavía estoy aprendiendo acerca de esto que se llama comunicación. Cuando respondes a mis palabras, sonidos o gestos constantemente, me doy cuenta de qué necesito hacer para lograr mis objetivos. Pronto me dará cuenta que el uso de palabras será una manera de comunicarse rápida y efectiva.

Actividades De La Rutina Diaria:

Cambio de Pañal/Usa del Baño: ¿Me doy cuenta si mi pañal esta sucio? Te puedo avisar al jalarlo y enseñarte. Te pudiera decir *Guacala*. Si me cambias el pañal, sabré que me comunique adecuadamente. Me puedes ayudar diciéndome, *Oh! Necesitas que te cambie de pañal. Estás sucio.*

Siesta/Hora de Dormir: ¿Te expreso señales de cansancio? Pudiera frotarme mis ojos o ir por mi sábana. Estos pueden ser señales que te doy para decirte que necesito una siesta. Cuando dices, *es hora de ir a dormir*, me estás ayudando a conocer palabras que debo usar. Tus palabras también confirman que me estoy comunicando bien.

18 a 36 Meses

PORTAGE GUIDE: BIRTH TO SIX © 2006 Portage Project

Svaki list Aktivnosti i interakcije uključuje:

Zašto je to važno?

Ova fraza objašnjava zašto je vještina, prekretnica ili ponašanje važno za razvoj djeteta. Interaktivne aktivnosti su strategije koje koriste stručnjak i/ili roditelj ili skrbnik kako bi poboljšali svoj odnos i interakciju s djetetom (Larson i sur., 2006.).

Interaktivne aktivnosti i dnevne rutinske aktivnosti napisane su kao da dijete govori, npr. Dok se igramo, molim vas da mi date vremena da se prilagodim i bacim loptu. Moji pokreti su spori kada učim novu ili tešku vještinu. Ovaj se stil koristi kako bi se prikazala djetetova perspektiva o ponašanju ili vještini (kako se to vidi s njihove točke gledišta) (Larson i sur., 2006.).

Interaktivne aktivnosti koriste se u svim dobnim rasponima, međutim dat je jak naglasak na ovim strategijama u prve tri godine. Interaktivne strategije uključuju: tapkanje, upozoravanje, zumiranje, pauziranje, povezivanje, izmjenjivanje, pozicioniranje, praćenje vođe, imitiranje, prikupljanje informacija, potkrepljivanje, opisivanje dječje igre, novosti, čitanje znakova djeteta i prilagođavanje tempa (Larson i sur., 2006.).

Aktivnosti svakodnevne rutine ideje su za aktivnosti koje možete koristiti u svakodnevnom radu u učionici. Predložene ideje su polazna točka u planiranju i individualizaciji djece i nisu potpuni resursi planiranja. Ove ideje za aktivnosti mogu se prilagoditi i proširiti na temelju iskustva stručnjaka za ranu intervenciju i dodatnih resursa koji su im na raspolaganju (Larson i sur., 2006.).

1.4. Pomoćni materijal

Materijali za podršku uključuju razne materijale koji podržavaju proces planiranja nakon što je procjena završena.

1.4.1. Obrazac za tjedno planiranje (Obrazac 2)

Kada izrađuju svoje tjedne planove tim stručnjaka za ranu intervenciju koristi rezultate procjene i informacije koje su dobili od roditelja, koristeći Obrazac za tjedno planiranje koji se nalazi na kraju TOP-a (Slika 8) a namijenjen je za izradu tjednih grupnih planova (Larson i sur., 2006.).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 8

Obrazac za tjedno planiranje

The image shows a screenshot of a weekly planning form titled "El Impreso de Planificación Semanal". At the top right, there is a circular icon with the number "2" and the word "IMPRESO". The form includes fields for "Cuidador/Maestro" and "Semana de:". Below these are sections for "Metas del grupo:" and "1. Área de Desarrollo:" with "Meta:" fields. A note states: "I. Planificación para Interacciones, Actividades y Rutinas (Se indica planes para niños individuales con los iniciales del niño.)". The main part of the form is a table with columns for "Lunes", "Martes", "Miercoles", "Jueves", and "Viernes". The rows are labeled: "Tiempo Grupal", "Actividades Especiales en Grupo Pequeño", "Actividades en Espacios Abiertos", and "Auto-cuidado, Rutinas y Transiciones".

To su obrasci koji se mogu umnožiti i zajedno s instrumentom za procjenu, pomažu stručnjaku za ranu intervenciju u planiranju dnevnih i individualiziranih aktivnosti za svako dijete. Ovaj obrazac nalazi se na poleđini svakog TOP-a (Larson i sur., 2006).

Radni list za tjedno planiranje detaljno opisuje planove za dnevne aktivnosti, rutine i prijelaze koristeći listove aktivnosti i vlastite ideje za planiranje. Treba upotrebiti informacije iz Grupnog obrasca (slika 9) za planiranje ovih aktivnosti. *Primjerice*, na temelju podataka prikupljenih na obrascu za socio-emocionalni razvoj, potrebno je planirati neke aktivnosti za razvoj društvene igre. Za pojedinu djecu plan aktivnosti treba prilagoditi (Larson i sur., 2006).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 9

Primjer korištenja podataka Grupnog obrasca

PORTAGE GUIDE: BIRTH TO SIX   GUIA DEL USUARIO

Impreso Grupal para Preescolar

Desarrollo Socio-Emocional

Nombres	4 a 5 Años									5 a 6 Años									
	Respuesta Emocional			IO	DJS			AEC	Respuesta Emocional			IO	DJS			AEC			
	Rel	Emo	IO		DJS	AEC	Rel		Emo	IO	DJS		AEC						
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Jason 1																			
Danika 2																			
Jack 3																			
Kendra 4																			
Chantell 5																			
Carmen 6																			
Jee 7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			

abreviaciones: Relaciones — Rel
 Respuesta Emocional — R Emio
 Interacciones con Otros — IO
 Desarrollo del Juego Social — DJS
 Auto-Expresión Creativa — AEC

Primjerice, tijekom aktivnosti u malim grupama, planirajte upariti ID i KA (inicijali djece) s partnerom koji može modelirati ponašanje naizmjenice (Slika 10). (Larson i sur., 2006.).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 10

Primjer korištenja obrasca za tjedno planiranje (1)

El Impreso de Planificación Semanal

Cuidador/Maestro _____ Semana de: _____

Metas del grupo: _____

1. Área de Desarrollo: _____ Meta: _____ 2. Área de Desarrollo: _____

I. Planificación para Interacciones, Actividades y Rutinas (Se indica planes para niños individual)

	Lunes	Martes	Miercoles
Tiempo Grupal	<i>Lea libro, 10 Ladybugs Papel y marcadores Dibuja y conta Ladybugs</i>		
Actividades Especiales en Grupo Pequeño	<i>cuenta objetos (1-7) Cuenta frijoles y piedras - muestra como contar - trabajan en pares</i>		
Actividades en Espacios Abiertos			

Na poleđini obrasca za tjedno planiranje moguće je zapisati promjene u okolini temeljene na potrebama skupine djece. U svakom centru za učenje važno je osigurati jednu i pol do dvije aktivnosti koje dijete može odraditi. U prostoru gdje se može igrati četvero djece zajedno, treba osigurati oko šest do osam predmeta s kojima se mogu igrati, odabirući one koji su djeci zanimljivi (Slika 11) (Larson i sur., 2006.).

Slika 11

Primjer korištenja obrasca za tjedno planiranje (2)

El Impreso de Planificación Semanal (Continúa)

II. Estratégias Generales Relacionadas con Metas:

III. Planificación para el Medio Ambiente

Area de Familia	Area del Arte	Area de Bloques
<i>Pone una tienda de zapatos. cosas incluyen una selección de zapatos, caja de cambio, banquete, cartel, teléfono, papel y lapices.</i>	<i>caballete, pintura, papel de colores, tijeras, pegamento y marcadores.</i>	
Area de Biblioteca	Area de Comida	Area de Cambio de Pañal

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

1.4.2. Dokument za planiranje odnosa između djeteta i obitelji (Obrazac 1)

Ovo je obrazac osmišljen za razmjenu informacija između roditelja i stručnjaka o procjeni djeteta u svrhu utvrđivanja godišnjih ciljeva i planova. Ovaj se obrazac nalazi na poleđini svakog TOP-a i može se umnožiti za izradu programa (Slika 12). (Larson i sur., 2006.).

Slika 12

Naslovnica dokumenta za planiranje odnosa između djeteta i obitelji

Planificación del Niño y la Relación Familiar

IMPRESO 1

Nombre del Niño _____ Fecha de Nacimiento _____ Fecha _____

Cuidador/Maestro (s) _____

I. Lo que ha observado la familia: Fuerzas y Esperanzas

II. Destrezas el Niño Esta Desarrollando

Áreas de Desarrollo Ideas para apoyar estas destrezas en el centro: Ideas para apoyar estas destrezas en el hogar:

COMUNICACIÓN/LENGUAJE/LECTOESCRITURA

Fuerzas:

Trabajando con:

DESARROLLO SOCIAL/EMOCIONAL

Fuerzas:

Trabajando con:

1.4.3. Plakat NPG

To je plakat koji vizualno prikazuje područja razvoja i snage u svim dobnim rasponima. Na jednoj strani plakata prikazana je evolucija razvoja u svakoj kategoriji za *dobnu skupinu dojenčadi*, dok je na drugoj strani plakata prikazana za *dobnu skupinu predškolske djece* (Larson i sur., 2006.).

1.4.4. Grupni obrazac (GSF)

Ovaj instrument omogućuje razvoj sve djece u skupini i pomaže u planiranju aktivnosti i interakcija u skupinama djece (Slika 13) (Larson i sur., 2006.).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 13
Naslovnica Grupnog obrasca

Grupni obrazac daje vizualizaciju razvoja grupe i pomaže u određivanju pokazatelja s kojima bi počelo tjedno planiranje aktivnosti, centara za učenje, rutina i interakcija. Nakon svakog razdoblja promatranja, obrazac treba koristiti bilješku ✓ za savladane vještine djece (vještine koje uvijek i dosljedno izvode) u svakom pojedinom području razvoja (Slika 14) (Larson i sur., 2006).

Slika 14
Indikatori Grupnog obrasca

Upute za uporabu su sljedeće:
- Upišite ime djeteta na lijevoj strani lista

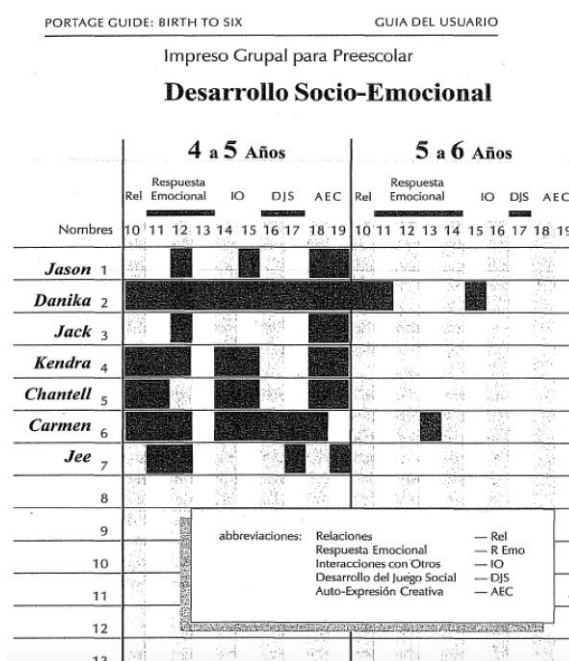
Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

- Tekstualnim markerom označen je svaki kvadratić koji odgovara označenim razvojnim pokazateljima (stavkama) djetetove TOP procjene
- Polja se ažuriraju prema usvojenim vještinama

Nakon što se ispuni, ovaj list se može koristiti za početak planiranja. Pokazatelji i vještine koji nisu istaknuti, ukazuju da dijete ne može izvršiti zadatak ili da još nije izveden, a označeni su s Os i Ns (Slika 15) (Larson i sur., 2006).

Slika 15

Primjer ispunjavanja Grupnog obrasca

Zatim će se planirati aktivnosti u grupama koje će djeci pružiti priliku da vježbaju upravo te vještine.

Vizualna slika također pomaže uočiti nedostatke u učenju i ukazuje na potrebu za individualizacijom određenih aktivnosti (Larson i sur., 2006).

2. VJEŠTINE MJERENE NOVIM PORTAGE VODIČEM

NPG mjeri 5 područja razvoja. Svako od ovih područja sadrži više specifičnih podvještina ili ponašanja. Podjela područja ne znači da su međusobno izolirana, dapače, neizbježno je da se sva područja podudaraju. S druge strane, ponašanja koja su već prisutna u jednom ili više područja razvoja često služe kao preduvjeti koji djetetu omogućuju da bude uspješno u drugom području (Larson i sur., 2006.).

Svako područje razvoja ima svoj skup specifičnijih kategorija/vještina (Slika 16).

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

Slika 16

Područja razvoja sa skupom kategorija/vještina

HABILIDADES POR ÁREAS DE DESARROLLO	
<p>COMUNICACIÓN/ LENGUAJE/LECTOESCRITURA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunicación 2. Habla y Lenguaje 3. Lectura Inicial 	<p>DESARROLLO SOCIO-EMOCIONAL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relaciones 2. Respuesta Emocional 3. Interacciones con Otros 4. Desarrollo del Juego Social 5. Auto-Expresión Creativa
<p>EXPLORACIÓN/ APROXIMACIONES HACIA EL APRENDIZAJE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Desarrollo Perceptual (Discriminación, causa y Efecto) 2. Exploración (Nacimiento a 9 meses) 3. Permanencia de Objeto (9 a 18 meses) 4. Pensamiento Crítico 5. Matemáticas Iniciales <ul style="list-style-type: none"> · contar · concepto numérico (más, menos, poco, uno más) · comprensión (emparejar, correspondencia de uno a uno, cantidad, tiempo) 6. Ciencias 	<p>ACTIVIDAD MOTORIZ INTENCIONAL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Motricidad Gruesa (locomoción, equilibrio, coordinación, habilidades de movimiento) 2. Motricidad Fina (alcanzar, tomar con la mano, soltar, habilidades de manipular con la mano) 3. Independencia/Auto-Cuidado 4. Escritura Inicial <p>ORGANIZACIÓN SENSORIAL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sentidos <ul style="list-style-type: none"> · auditivo (oír) · gravedad y movimiento (vestibular) · músculos y articulaciones (propioceptivo) · tocar– (táctil) · visual (ver) 2. Auto-Regulación (interno y externo)

Svaka od ovih kategorija ili podvještina sadržava određeni broj pokazatelja razvoja (stavki, ponašanja) uzastopno numeriranih u različitim područjima razvoja i kategorijama/vještinama (Larson i sur., 2006.) (Slika 17).

Slika 17

Primjer indikatora razvoja u području komunikacije/jezika/pismenosti

Comunicación/Lenguaje/Lectoescritura			CLAVE:	
			Siempre o constantemente	(✓)
			Ocasionalmente	(O)
			No puede, no observado	(N)
			Marca fecha y clave	
Área	Aspectos a Considerar	OBSERVATION		
		Fechas	Clave	
Lectura Inicial	7 Encuentra y empareja objetos que son iguales	Emparejar requiere discriminación, una habilidad necesaria para la lectura y escritura.	1	
			2	
			3	
			4	
	8 Encuentra cierto libro al pedírsele y escucha el cuento durante de 5 a 8 minutos	Los niños disfrutan de la repetición de sus cuentos favoritos y su atención aumenta gradualmente.	1	
			2	
			3	
			4	
	9 Habla de la acción en libros con imágenes	Una vez que el cuento es familiar, el niño tendrá las palabras y la información para describir lo que esta pasando en la historia.	1	
			2	
			3	
			4	

Comentarios:

Razvojne prekretnice ili stavke samo su primjer reprezentativnih vještina koje djeca od rođenja do šeste godine obično postižu, ali ne sadrže sva ponašanja koja će dijete razviti. Ponašanja identificirana u određenoj kategoriji mogu biti povezane s drugim vještinama, stoga je vrlo važno sagledati cijeli raspon ponašanja dok promatrate djecu. Neka područja razvoja imat će kategorije s većom težinom u određenom dobnom rasponu nego u drugom, jer je to dob u kojoj dijete postiže veliki napredak. Na primjer, u govoru i jeziku bit će manje ciljeva u rasponu od rođenja do devet mjeseci, a umjesto toga biti će više ciljeva u rasponu od 18 do 39 mjeseci (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006).

Pet područja razvoja su:

2.1. Komunikacija/jezik/pismenost

Jedno od velikih postignuća za dijete od rođenja do šeste godine je razvoj jezika (verbalnog ili znakovnog) i *sposobnost komunikacije* s drugima. Dijete počinje učiti govor i jezik slušajući i promatrajući kada ljudi oko njega komuniciraju. Počinje proizvoditi zvukove, zatim brbljati i naposljetku se počinju pojavljivati riječi. Razumijevanje vokabulara i jezika prethodi njegovoj uporabi za komunikaciju, geste ili signalni sustav omogućuju komunikaciju s drugima. Govorni ili znakovni jezik koristimo za razumijevanje pisanog jezika koji je temelj za sve interakcije putem jezične pismenosti. Razvoj pismenosti uključuje prepoznavanje slika i ispisa, rane vještine čitanja koje se koriste u komunikaciji (Bluma i sur., 1976.; Larson i sur., 2006.).

2.2. Socio-emocionalni razvoj

Ovo područje razvoja ističe važnost interakcije između roditelja i djeteta te interakcije između djeteta i skrbnika-učitelja. To uključuje sposobnost djeteta da se odvoji od poznatih odraslih i komunicira s vršnjacima i odraslima kroz društvenu igru, poznate rutine i iskustvo zajednice. Kako dijete razvija socijalne vještine, otkriva da može uzrokovati promjene u okolini (uzrokuje događaje u svom svijetu). Ponašanje u svim područjima razvoja pokreće se i jača korištenjem odgovarajućih društvenih interakcija. Emocionalni razvoj uključuje razvoj vlastitog identiteta, emocionalni odgovor, kreativnost u samoizražavanju i samokontroli (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006).

Novi Portage vodič objedinjuje područja društvenog i emocionalnog razvoja budući da postoji značajno preklapanje. Kako se djetetovi odnosi razvijaju i izgrađuju s članovima obitelji i skrbnicima/učiteljima, ono stječe sve više samopouzdanja u sebe i svoje sposobnosti. To će olakšati generaliziranje tih ponašanja u određenom trenutku kada se susretne s većom skupinom ljudi (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006).

2.3. Istraživanje/pristupi učenju

Područje istraživanja/pristupi učenju odnosi se na djetetovu sposobnost razmišljanja ili kognitivnu sposobnost pamćenja, otkrivanja putem svojih osjetila, procesuiranja, rješavanja problema, procjenjivanja ideja, organiziranja i korištenja informacija za razvoj kritičkog mišljenja ili zaključivanja na temelju činjenica. Rani odgovori samo su imitacije drugih (Larson i sur., 2006.).

Kasnije će dijete dati vlastiti odgovor i identificirati najbolji odgovor na informacije koje poznaje i pamti. Razvoj specifičnih pojmova koji zahtijevaju kritičko razmišljanje ili rasuđivanje uključeno u ova područja su znanstvene i rane matematičke vještine poput brojanja, koncepta brojeva i razumijevanja (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006).

2.4. Svjesna motorička aktivnost

Svjesna (namjerna) motorička aktivnost odnosi se na sposobnost djeteta da koordinira grubu i finu motoriku tijela, uključujući razvoj vještina *prije samog pisanja* (Larson i sur., 2006.).

Također uključuje vještine *brige o sebi* i vještine koje dovode do *neovisnosti* o drugima.

Neki primjeri *grubih motoričkih vještina* uključuju puzanje, trčanje, skakanje i bacanje lopte. Neke *fine motoričke aktivnosti* usavršavaju grubu motoriku. Primjerice, hvatanje predmeta i mijenjanje položaja šake, od upotrebe cijele ruke do stiska za hvatanje istoga. Stisak prstiju vrlo je važna fina vještina i neophodna je za sklapanje slagalica i korištenje flomastera i olovaka. Neki dobni rasponi imaju ograničen broj finih motoričkih sposobnosti; međutim, to će se usavršiti sa dodatnim vještinama

Specijalizirani trening upotrebom naprednih tehnologija za osposobljavanje i specijalizaciju stručnjaka u području odgoja, obrazovanja i skrbi djece predškolske dobi

---

samopomoći i ranim pisanjem, koje također zahtijevaju korištenje finih motoričkih vještina, ali su složenije radnje. (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006) .

Motoričke vještine važne su iz dva razloga:

- pružaju način izražavanja vještina u drugim područjima razvoja, poput samopouzdanja i izgradnje međuljudskih odnosa;
- a s druge strane, istraživanje razvoja mozga podupire povezanost između motoričkih vještina, socijalnog razvoja te kognitivnog i jezičnog razvoja.

2.5. Senzorna organizacija

Senzorna organizacija uključuje proces primanja, integracije i organizacije senzornih informacija koje pomažu djeci da razumiju svijet u kojem žive i dovodi do samoregulacije njihovih tjelesnih funkcija i ponašanja. Mala djeca informacije prikupljaju svim svojim osjetilima: dodir, sluhom, njuh, vidom i pokretom. Kako se razvijaju, djeca uče kontrolirati sebe i svoje okruženje kroz organizirane reakcije na ove senzorne podražaje. (Bluma i sur., 1976.; Larson i sur., 2006.).

Rane vještine pisanja dio su razvoja vještina pismenosti te iako su opisane kao aktivnosti s motoričkom svrhom, to ne znači da su samo motoričke vještine (Bluma i sur., 1976; Larson i sur., 2006).

3. REZULTATI KOJI SE MOGU POSTIĆI

Spoznaje o razvoju djeteta stečene ovim vodičem korisne su stručnjacima za ranu skrb kako bi mogli utvrditi i vrednovati različite aspekte djeteta u vezi s njegovim razvojem, te pružaju mogućnost predlaganja i razvijanja aktivnosti koje dovode do stjecanja vještina, sposobnosti i kompetencija kod djece (Bluma i sur., 1976.; Larson i sur., 2006.).

S druge strane, pomaže u poznavanju različitih karakteristika razvoja djece u dobi od 0-6 godina, uzimajući u obzir sljedeće aspekte: lingvističke, motoričke, socijalne, kognitivne, socio-emocionalne i one koji se odnose na osobnu autonomiju (Larson i sur., 2006).

Kroz NPG:

- Karakteristike djeteta određene dobi mogu se identificirati putem izravne interakcije.
- Omogućeno je promatranje i bilježenje obrazaca ponašanja djeteta na temelju informacija prikupljenih iz različitih zapisa.
- Naknadno se mogu analizirati i interpretirati dobiveni rezultati.

4. LITERATURA

- Bluma, S. M., Shearer, M. S., Frohman, A. H. y Hilliard, J. M. , (1976) *Guía Portage*, (Edición Revisada), PSYMTEC.
- Larson, N., Herwig, J., Wollenburg, K., Olsen, E., Bowe, W., Chvojicek, R., & Copa, A. (2006). *Guía Portage Nacimiento a Seis*. Wisconsin: Portage Project.
- Sáiz, M.C., (2003) Intervención Cognitiva en niños pequeños. En A. Gómez; M. P. Viguer & M. J Cantero (Eds.), *Intervención Temprana: Desarrollo óptimo de 0 a 6 años* (pp.117-133). Pirámide.
- Sáiz, M.C., & Román, J.M., (2010) Sáiz, M.C., & Román, J.M. (2010). *Programa de desarrollo de habilidades mentalistas en niños pequeños*, CEPE.
- Sáiz, M.C., & Román, J.M., (2011) *Estrategias mentalistas en la primera infancia*, CEPE.
- Sáiz, M.C., & Román, J.M., (2010) *Programa de entrenamiento cognitivo para niños pequeños*, CEPE.
- Sáiz, M.C., Flores, V., & Román, J.M., (2010) Metacognición y competencia de “aprender a aprender” en Educación Infantil: Una propuesta para facilitar la inclusión, *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 13(4), 123-130